

פרשת "יתרו"

יתרו – יתר שמו, שייתר פרשה אחת בתורה: את פרשת הגר הראשון, אשר עומד לפנינו, לא כנגרר, לא כאנוס, לא כמחפש אחר המצליחות הלאומית-אלא, צועד זקוף קומה, בדרכו אל האמת. אלא שיתרו מוסיף נקודה חשובה נוספת:

לאחר קבלת הפנים המרהיבה שעשה לו משה - מרהיב עוז בנפשו האורח היקר- ומעיר למנהיג הנערץ על שיטת הממשל של משה: "לא טוב הדבר הזה אשר אתה עושה. נבול תיבול גם אתה גם העם אשר עמך. כי כבד ממך הדבר לא תוכל עשהו לבדך" ... ומציע לו יתרו הצעת הנהגה אחרת לעם, באמצעות שרי אלפים ושרי מאות...

כיצד זה, משה לא חשב על "האצלת סמכויות"? האם לכאורה משה רבינו היה ריכוזי מאוד? עד כדי כך?

אלא ניתן לומר שמשה מבקש ללמדנו את חשיבות הקשר האישי עם היחיד. משה רבינו אינו רוצה להיות מנותק מהעם ומתוך החובה שלקח על עצמו, להרים את היחידים לרמה רוחנית גבוהה יותר.

משה מלמדנו שכאשר היחיד, המשפחה והשבט יתרוממו לרמת על אזי גם העם יבוא על מקומו בשלום: תורת היחיד ותורת הרבים.

דבר גדול ויסודי לימדה אותנו התורה: כי העוסק בהלכות מדינה וסדרי ציבור, ישתומם לראות עד היכן הניחה התורה מקום להתגדר בנושאים חשובים אלו. התורה לא קבעה מסמרות נטועים ביחס למשטר המדיני של עם ישראל. בה בשעה שחיי היחיד, מגודרים ומסויגים "מכף רגל ועד ראש", מיום הלידה עד יום המיתה. ובחיי הציבור, כמעט התורה מאפשרת למנהיגים: איש הישר בעיניו יעשה" וכל משטר מוצא את טעמו ורמזיו בתורה: מלוכה, דיקטטורה, דמוקרטיה, רודנות, קומוניזם, סוציאליזם וכו'.

ואכן זהו סוד גדולתה של התורה האלוקית. היא מלמדת אותנו כי לא המשטר עיקר האדם. וכאשר האדם יתעלה וישתפר מבחינה מוסרית, יהא הוא אפילו מלך הדן מלכות יחידי - מלכותו תהיה של חסד, מלכות של צדק ומישרים. וכאשר המצב הפוך: כאשר האדם ירוד, עלול הוא להפוך כל משטר הדוגל בשוויון ובחרות- לבית עבדים. על כן לא בשינוי המשטר תלוי תיקונו של עולם אלא בחינוך האדם.

סוד גדול זה הבין יתרו בבואו למדבר. הוא ראה כי יש מקום להתגדר שינוי שיטת הממשל האזרחי. התורה מדגישה, כי איננה קובעת עמדה מחייבת. שכן, כל דרישה ממשית בשטח המשטר, משחררת (כאילו) את היחיד ואילו ההדגשה היתרה כי לא במשטר כשלעצמו הדבר תלוי, נמצא האחריות היא על היחיד. וזה רצונו של משה: שהיחיד יבנה!!

עצת יתרו היא לא רק "במקומה"- אלא היא משמשת כהקדמה למעמד מתן תורה- וכהנחיה לקבלת תורה. זאת מתוך הדגשת החופש שבדיון על שיטת המשטר האזרחי... ללמדך כי התורה היא תורת חיים, תורת האדם שיוצר את משטרו- ונקודת שיקול הדעת של האדם במשטרו, מניח משה לפתחו של היחיד לפי רמת חינוכו דבוקותו באלקיו!!

בברכת שבת שלום
הרב יעקב ציקוטאי